

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ओ.पि.डि उपसमूह, तह ६, वरिष्ठ ओ.पि.डि सहायक पदको खुला र
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
एवं परीक्षा योजना

१. प्रथम चरण : – लिखित परीक्षा					पूर्णाङ्क :- २००		
पत्र	विषय/खण्ड	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	General Knowledge, Aptitude Test, Administration & Governance	१००	४०	वस्तुगत	बहुवैकल्पिक प्रश्न	५० प्रश्न x १ अङ्क	२ घण्टा ३० मिनेट
				विषयगत	छोटो उत्तर लामो उत्तर	४ प्रश्न x ५ अङ्क ३ प्रश्न x १० अङ्क	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	छोटो उत्तर लामो उत्तर	६ प्रश्न x ५ अङ्क ४ प्रश्न x १० अङ्क	३ घण्टा
					समस्या समाधान	२ प्रश्न x १५ अङ्क	
२. द्वितीय चरण : – अन्तर्वार्ता							
विषय	पूर्णाङ्क	उतीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली			समय	
अन्तर्वार्ता	३०	-	मौखिक				

द्रष्टव्य :

- यो परीक्षा योजनालाई प्रथम चरण (लिखित परीक्षा) र द्वितीय चरण (अन्तर्वार्ता) गरी दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा यथासम्भव पाठ्यक्रमका सबै एकाईबाट प्रश्नहरू सोधिनेछ ।
- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम लागू मिति :-

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ओ.पि.डि उपसमूह, तह ६, वरिष्ठ ओ.पि.डि सहायक पदको खुला र
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम
प्रथम पत्र :-

General Knowledge, Aptitude Test, Administration and Governance

खण्ड (A): 25 Marks

1. **General Knowledge (सामान्य ज्ञान)** (२५ प्रश्न x १ अङ्क = २५)
- 1.1 नेपालको भौगोलिक, ऐतिहासिक, सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक अवस्था सम्बन्धी जानकारी
  - 1.2 विश्वको भौतिक, सामाजिक र आर्थिक भूगोल तथा विश्वका प्रमुख ऐतिहासिक घटनाहरू सम्बन्धी सामान्य जानकारी
  - 1.3 नेपालको प्राचीन इतिहास (लिच्छविकाल र मल्लकाल) र आधुनिक इतिहास (नेपालको एकीकरण देखि हालसम्म) को राजनीतिक घटनाक्रम, सामाजिक आर्थिक अवस्था
  - 1.4 नेपालमा प्रचलित प्रमुख धर्म, जातजाति, भाषाभाषी, संस्कृति, कला र साहित्य
  - 1.5 नेपालको आर्थिक अवस्था: विकासका पूर्वाधारहरू (कृषि, उद्योग, व्यापार, पर्यटन, यातायात, संचार, शिक्षा, स्वास्थ्य, विद्युत), विकास योजना, स्रोत/साधनहरूको परिचालन, वृद्धि, विकास तथा रोजगार सम्बन्धी सवाल/विषयहरू
  - 1.6 नेपालको वर्तमान संविधान सम्बन्धी जानकारी
  - 1.7 संयुक्त राष्ट्रसंघ र क्षेत्रीय संगठन (सार्क, विमस्टेक, आसियान, युरोपियन संघ)
  - 1.8 दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जनसंख्या, शहरीकरण, बँसाईसराई, जलवायु परिवर्तन, जैविक विविधता, दुर्लभ पशुपन्छी र वनस्पतिहरू
  - 1.9 विज्ञानका महत्वपूर्ण उपलब्धिहरू सम्बन्धी जानकारी
  - 1.10 राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय महत्वका समसामयिक घटनाहरू : राजनैतिक, आर्थिक, वैज्ञानिक, खेलकूद, सूचना प्रविधि, पुरस्कार
  - 1.11 पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान सम्बन्धी जानकारी
  - 1.12 दिगो विकास लक्ष्य सम्बन्धी सामान्य जानकारी

खण्ड (B): 20 Marks

1. **Aptitude Test** 20 × 1 = 20 Marks
- 1.1 **Verbal aptitude** such as comprehension, vocabulary, series, analogy, classification, coding-decoding, insert the missing character, common property, matrices, direction and distance sense test, ranking order, assertion and reason, induction, deduction, courses of action, common sense test and logical reasoning
6 × 1 = 6 Marks
  - 1.2 **Non-verbal aptitude** such as series, analogy, classification, Venn diagrams, matrices, analytical reasoning, construction of squares and triangles, and figure formation and analysis, dot situation, water images, mirror images, embedded figures
6 × 1 = 6 Marks
  - 1.3 **Quantitative aptitude** such as series, analogy, classification, coding, insert the missing character, common property, arithmetical reasoning, percentage, fraction, decimal, ratio, average, loss, profit, date/calendar, time and work, data interpretation (charts, graphs, tables), data checking, data sufficiency
8 × 1 = 8 Marks

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

खण्ड (C): 55 Marks

१. राज्य र कानून

- १.१ नेपालमा संवैधानिक विकास र नेपालको वर्तमान संविधान
- १.२ लोकतन्त्र, समावेशीकरण, कानुनी राज्य र मानव अधिकार
- १.३ सूचनाको हक, पारदर्शिता र सार्वजनिक निकायको उत्तरदायित्व
- १.४ राष्ट्रिय सुरक्षा व्यवस्थापन : अवधारणा, क्षेत्र र नेपालमा राष्ट्रिय सुरक्षाका विद्यमान प्रावधानहरू
- १.५ बहुस्तरीय शासन र नेपाल : अनौपचारिक शासन, नागरिक समाजको शासन, स्थानीय शासन, सहकारीतामूलक शासन, व्यावसायिक शासन र संयुक्त राष्ट्रसंघ

२. सार्वजनिक प्रशासन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको परिचय, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र चूनौतीहरू
- २.२ प्रशासनिक विधिहरू (कार्य विश्लेषण, कार्य विवरण, कार्य मूल्याङ्कन, कार्य विस्तृतिकरण, कार्य ढाँचा, संगठन तथा व्यवस्थापन पद्धति)
- २.३ सार्वजनिक प्रशासनको संचालन विधिहरू
  - २.१.१ समन्वय : अर्थ, महत्व र समन्वयका तरिकाहरू
  - २.१.२ अधिकार प्रत्यायोजन र अधिकार निक्षेपण
  - २.१.३ सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन
- २.४ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्यांकन प्रशासनको भूमिका
- २.५ सार्वजनिक प्रशासनमा निर्णय लिने प्रक्रिया
- २.६ कर्मचारी प्रशासनका विविध पक्षहरू: नियुक्ति, बढुवा, तलब सुविधा, सुपरिवेक्षण, बृत्ति विकास, कार्यक्षमता मूल्यांकन र अवकाश
- २.७ सार्वजनिक प्रशासनमा जनशक्तिको स्थान, उत्प्रेरणा, गुनासो समाधान, नेतृत्व शैली, व्यवसायिक स्वास्थ्य तथा सुरक्षा, व्यवसायिकता, नैतिकता, आचरण र अनुशासन, पुरस्कार र दण्ड/सजाय सम्बन्धी व्यवस्था
- २.८ संगठनको परिचय, स्वरूप तथा संगठन गठनका आधारहरू
- २.९ संगठनका सिद्धान्तहरू (आदेशको एकात्मकता, नियन्त्रणको सिमा, पदशोपान) र नेपालको सार्वजनिक क्षेत्रमा त्यसको प्रयोग
- २.१० संगठनका केही प्रमुख पक्षहरू: संगठनात्मक व्यवहार, समूह गतिशिलता र समूहगत कार्य

यस पत्र/विषयको पाठ्यक्रमबाट यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरू सोधिनेछ ।

खण्ड	अङ्कभार	प्रश्न संख्या	
		वस्तुगत	विषयगत
A	25	२५ प्रश्न X १ अङ्क = २५	-
B	20	२० प्रश्न X १ अङ्क = २०	-
C	55	५ प्रश्न X १ अङ्क = ५	४ प्रश्न X ५ अङ्क = २० ३ प्रश्न X १० अङ्क = ३०

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

प्रशासन सेवा, सामान्य प्रशासन समूह, ओ.पि.डि उपसमूह, तह ६, वरिष्ठ ओ.पि.डि सहायक पदको खुला र
आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र :- सेवा सम्बन्धी

खण्ड (A): 50 Marks

१. व्यवस्थापन

- १.१ व्यवस्थापनको अवधारणा र आधारभूत सिद्धान्तहरू
- १.२ कुशल व्यवस्थापकका कार्य र गुणहरू
- १.३ व्यवस्थापकीय सीप र शैलीहरू
- १.४ व्यवस्थापनका विभिन्न प्रकार (सहभागितामूलक, नियन्त्रणात्मक)
- १.५ मानव श्रोत व्यवस्थापन : प्राप्ति, विकास, उपयोग र सम्भार
- १.६ व्यवस्थापनका केही प्रमुख पक्षहरू (द्वन्द्व व्यवस्थापन, तनाव व्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन, दैवी प्रकोप व्यवस्थापन, संकट व्यवस्थापन र परिवर्तन व्यवस्थापन)
- १.७ सार्वजनिक संस्थानहरूको व्यवस्थापन
- १.८ श्रमिक संगठन (Trade Union) र सामुहिक सौदावादी (Collective Bargaining)
- १.९ नेपालका सार्वजनिक संस्थानहरूको स्थापनाको उद्देश्य, विद्यमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरू
- १.१० पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको विद्यमान अवस्था, सम्भावना र चुनौतीहरू

२. विकासका समसामयिक पक्षहरू

- २.१ दिगो विकास अवधारणा एवं नेपालमा दिगो विकासका प्रयास तथा चुनौतीहरू
- २.२ संघियता, विकेन्द्रीकरण र स्थानीय स्वायत्त शासन
- २.३ आर्थिक उदारीकरण र निजीकरण
- २.४ सुशासन र विकासको सम्बन्ध
- २.५ वातावरण, जनसंख्या व्यवस्थापन र विकास
- २.६ विकासमा जनसहभागिता, विश्वव्यापीकरण र स्थानीयकरण
- २.७ विकासमा सूचना-सञ्चार प्रविधिको भूमिका
- २.८ राष्ट्रिय विकासमा गैरसरकारी क्षेत्र तथा दातृ निकायहरूको भूमिका

३. सार्वजनिक सेवा तथा सार्वजनिक सेवा प्रवाह

- ३.१ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, कार्य, विशेषता र भूमिका
- ३.२ सार्वजनिक सेवा वडापत्र
- ३.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाह
  - ३.३.१ अर्थ र महत्व
  - ३.३.२ सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने तरिका/माध्यमहरू
  - ३.३.३ सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा सेवा प्रदायकको भूमिका र सेवाग्राहीको अधिकार तथा दायित्व
- ३.४ प्रशासनमा संचार
  - ३.४.१ संचारको महत्व
  - ३.४.२ संचारका तरिकाहरू
  - ३.४.३ संचारका व्यवधानहरू र तिनलाई समाधान गर्ने उपायहरू

पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग

खण्ड (B): 50 Marks

४. आर्थिक प्रशासन र लेखा प्रणाली

- ४.१ आर्थिक प्रशासनको अर्थ, क्षेत्र, प्रमुख कार्यहरू र महत्व
- ४.२ बजेटका सिद्धान्त, महत्व, नेपालको सरकारी बजेट प्रणालीको विकास, बजेट तर्जुमाको वर्तमान व्यवस्था, कार्यान्वयन, मूल्याङ्कन प्रक्रिया र बजेट चक्र
- ४.३ आर्थिक विकासमा सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको भूमिका
- ४.४ लेखाको अवधारणा, आधारभूत तत्व, उद्देश्य र महत्व
- ४.५ वित्तीय एवं व्यवस्थापकिय लेखाको महत्व र उपादेयता
- ४.६ नेपाल सरकारको वर्तमान लेखा प्रणाली
- ४.७ लेखापरिक्षणको अवधारण तथा आधारभूत सिद्धान्त, प्रकार, महत्व एवं उपादेयता
- ४.८ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक लेखा परिक्षण तथा अन्तिम लेखा परिक्षण
- ४.९ आर्थिक अनुशासन र वित्तीय व्यवस्थापन र लेखापरिक्षण
- ४.१० सार्वजनिक जवाफदेहीको अवधारणा र त्यसको प्रयोग
- ४.११ नेपालमा सार्वजनिक संस्थाको वित्तीय प्रणाली, अवस्था, समस्या र चुनौतीहरू

५. कार्यालय व्यवस्थापन

- ५.१ कार्यालय कार्यविधि :- दर्ता, चलानी, फाईलिङ्ग, पत्रव्यवहार, टिप्पणी र जनसम्पर्क
- ५.२ कार्यालय व्यवस्थापनको अवधारणा र महत्व
- ५.३ अभिलेख व्यवस्थापनको परिचय, उद्देश्य, आवश्यकता र महत्व
- ५.४ कार्यालयमा व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको आवश्यकता र महत्व
- ५.५ जनशक्ति व्यवस्थापनको परिचय र महत्व
- ५.६ कामदार कर्मचारी र व्यवस्थापक बीच समन्वय
- ५.७ जनशक्ति नैतिकता, व्यवसायिकता र अनुशासन
- ५.८ जनशक्ति व्यवस्थापनमा नेतृत्वको भूमिका
- ५.९ संचारको महत्व, प्रकार र अवरोधहरू
- ५.१० निर्णय र निर्णयका प्रकृयाहरू
- ५.११ उत्प्रेरणाको अर्थ, महत्व, विधि र सिद्धान्तहरू
- ५.१२ नियन्त्रण र नियन्त्रणको प्रकृया तथा महत्व
- ५.१३ जनसम्पर्क व्यवस्थापन
- ५.१४ कार्यालय उपकरण, फर्निचर तथा फाराम, कार्य वातावरण
- ५.१५ मेडिकल रेकर्डका कानुनी पक्षहरू
- ५.१६ मेडिकल रेकर्डका प्रयोग तथा महत्वहरू
- ५.१७ विरामीका जानकारीहरूको गोप्यता र सुरक्षा
- ५.१८ प्रस्ताव तथा प्रतिवेदन लेखन र प्रस्तुतीकरण

६. ऐन, नियम र नीतिहरू

- ६.१ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान ऐन, २०६४
- ६.२ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको कर्मचारी सेवाका शर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०६७
- ६.३ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान आर्थिक प्रशासन नियमावली, २०६७
- ६.४ पाटन अस्पताल संचालन विनियमावली, २०६७
- ६.५ नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ र स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५५
- ६.६ नेपाल मेडिकल काउन्सिल ऐन, २०२० र नियमावली

**पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान
सेवा आयोग**

- ६.७ नेपाल नर्सिङ परिषद् ऐन, २०५२
 ६.८ नेपाल स्वास्थ्य व्यवसायी परिषद् ऐन, २०५३
 ६.९ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
 ६.१० आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५, तथा आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४
 ६.११ भ्रमण खर्च नियमावली, २०६८
 ६.१२ चालु आवधिक योजनामा स्वास्थ्य नीति सम्बन्धी जानकारी
 ६.१३ नेपाल सरकारको स्वास्थ्य योजना तथा रणनीति
 ६.१४ पाटन स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानको सामाजिक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमहरु
 ६.१५ Computer and its applications: Windows basic, Word processing, Electronic spreadsheets, Presentation system, Multimedia, E-mail and Internet बारे जानकारी

यस पत्र/विषयको पाठ्यक्रमबाट यथासम्भव निम्नानुसार प्रश्नहरु सोधिनेछ ।

खण्ड	अङ्कभार	विषयगत		
		छोटो प्रश्न संख्या	लामो प्रश्न संख्या	समस्या समाधान
A	५०	३ प्रश्न X ५ अङ्क = १५	२ प्रश्न X १० अङ्क = २०	१ प्रश्न X १५ अङ्क = १५
B	५०	३ प्रश्न X ५ अङ्क = १५	२ प्रश्न X १० अङ्क = २०	१ प्रश्न X १५ अङ्क = १५
जम्मा		६ प्रश्न X ५ अङ्क = ३०	४ प्रश्न X १० अङ्क = ४०	२ प्रश्न X १५ अङ्क = ३०